

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ACTUAL ISSUES OF ACCOUNTING OF OPERATIONS OF FOREIGN TRADE ACTIVITIES

У статті обґрунтовано що ефективність господарської діяльності як вітчизняних, так і іноземних підприємств у рамках правової системи конкретної держави визначається, насамперед, ступенем досконалості охоплення сфер регулювання і ліберальності її законодавства. Україна в даному разі не є винятком. Формування і здійснення комерційних зв'язків із іноземними партнерами та ефективне управління експортно-імпорнтними операціями неможливе без науково обґрунтованого підходу до розв'язання комплексу завдань інформаційного забезпечення, які вирішуються в системі обліку і аналізу. Облік операцій в іноземній валюті є складним розділом бухгалтерського обліку і викликає у бухгалтерів масу питань, тому запропоновано рекомендації щодо розробки та затвердження облікової політики малих та середніх підприємств, які долучаються до зовнішньоекономічної діяльності, намагаючись скористатися з лібералізації митних режимів.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, нормативно-правова база, монетарні статті, немонетарні статті, доходи, витрати, іноземна валюта, бухгалтерський облік, оцінка, фінансова звітність.

В статті обосновано, что эффективность хозяйственной деятельности как отечественных, так и иностранных предпринимателей в рамках правовой системы конкретного государства определяется, прежде всего, степенью совершенства охвата сфер регулирования и либеральности ее законодательства. Украина в данном случае не является исключением. Формирование и осуществление коммерческих связей с иностранными партнерами и эффективное управление экспортно-импортными операциями невозможно без научно обоснованного подхода к решению

комплекса задач информационного обеспечения, которые решаются в системе учета и анализа. Учет операций в иностранной валюте является сложным разделом бухгалтерского учета и вызывает у бухгалтеров массу вопросов, поэтому предложены рекомендации по разработке и утверждению учетной политики малых и средних предприятий, которые приобщаются к внешнеэкономической деятельности, пытаются воспользоваться либерализацией таможенных режимов.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, нормативно-правовая база, монетарные статьи, немонетарные статьи, доходы, расходы, иностранная валюта, бухгалтерский учет, оценка, финансовая отчетность.

The article proves that the efficiency of economic activities, both domestic and foreign entrepreneurs in the legal system of a particular state is determined primarily by the degree of perfection of the coverage areas of regulation and liberality of its laws. Ukraine in this case is no exception. The formation and implementation of commercial relations with foreign partners and effective management of export-import operations is impossible without scientifically grounded approach to the solution of the complex task of information provision that are solved in the system of accounting and analysis. Accounting of operations in foreign currencies is a challenging topic of accounting and accountants raises a lot of questions, so the recommendations for the development and approval of accounting policy of small and medium enterprises, which join foreign economic activity, trying to take advantage of liberalized customs regimes.

Key words: foreign economic activity, normative-legal base, monetary items, non-monetary items, income, expenses, foreign currency accounting, valuation, financial statements.

УДК 657:339.5

Фурса В.П.

старший викладач кафедри економіки, фінансів, обліку і аудиту
Черкаська філія
«Європейський університет»

Постановка проблеми. Комплексні економічні перетворення, що відбуваються сьогодні в Україні, мають на меті виробити моделі та механізми поступової інтеграції українських підприємств у міжнародні економічні зв'язки, з одного боку, і залучення іноземних підприємств до діяльності в Україні,- з іншого. Управління зовнішньоекономічною діяльністю потребує глибоких знань з бухгалтерського обліку зовнішньоекономічних операцій. Законодавство України постійно удосконалюється до принципів і директив Європейського Союзу, а у сфері тарифно-митного законодавства – до стандартів Світової організації торгівлі, що приносить істотні вигоди міжнародним обмінам і забезпечить високий ступінь спрощення та гармонізації митних режимів, а це є однією з основних цілей європейської інтеграції. Сфера розрахунків та застосування інозем-

ної валюти у господарській діяльності й надалі розширюватиметься що потребує в подальшому удосконалення законодавчої бази.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішення поставлених завдань здійснювалося з урахуванням сучасної наукової думки вітчизняних і зарубіжних вчених, чинного законодавства та практики проведення економічних експертиз з питань обліку. Організації і методиці обліку операцій в іноземній валюті присвячені праці В.В.Бабица, С.Ф.Голова, Я.Д.Крупки, Ю.Я.Литвина, І.І.Павлюка, В.М.Пархоменка, М.М.Ткаченка та інших. Ці праці містять багато цінних пропозицій та рекомендацій щодо ведення обліку згідно чинного законодавства, зазначаючи, разом з тим, що національний облік на даному етапі потребує проведення подальших наукових досліджень та розробок в напрямку їх удосконалення.

Постановка завдання. Сьогодення характеризується тим, що, все більше малих та середніх підприємств долучаються до зовнішньоекономічної діяльності, намагаючись скористатися з лібералізації митних режимів. А отже, сфера розрахунків та застосування іноземної валюти у господарській діяльності й надалі розширюватиметься. З іншого боку, актуальності питанню додає той факт, що з 2015 року українські компанії складають декларації з податку на прибуток на основі даних бухгалтерського обліку, а отже правильне ведення обліку операцій в іноземній валюті набуває більшого значення для запобігання застосуванню штрафних санкцій з боку податкових органів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Доцільність даної статті визначається тим, щоб бухгалтерський та податковий облік операцій у іноземній валюті за останній рік зазнали суттєвих змін, у зв'язку з унесенням зміни в Податковий та Митний кодекси, до П(С)БО та інших нормативно – правових актів валютного регулювання. Облік операцій у іноземній валюті регулюються відповідним стандартом бухгалтерського обліку. Для компаній, що ведуть облік за національними стандартами бухгалтерського обліку, це Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» [7] а для компаній, які ведуть облік за МСФЗ – IAS 21 The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates [8]. Незважаючи на деяку редакційну відмінність, основні вимоги цих двох стандартів ідентичні. Валютна операція – це господарська операція, яка призводить до виникнення в балансі суми (статті), вираженої у іноземній валюті. З точки зору застосування стандартів не є валютними операціями, а є балансуєчими операціями, які призводять до погашення або зменшення існуючого зобов'язання у іноземній валюті, такі операції: отримання товарів або послуг, оплата у валюті за які була проведена раніше; поставка товарів або надання послуг, за які була отримана авансова оплата у іноземній валюті; оплата за раніше отримані товари або послуги; отримання оплати від покупців та замовників за раніше поставлені товари або надані послуги; погашення кредитів у іноземній валюті; оплата або отримання лізингових платежів у валюті; продаж цінних паперів (крім цінних паперів власної емісії), номінал яких виражений у валюті; викуп (погашення) боргових цінних паперів власної емісії.

Отже, щоб зрозуміти, чи є відповідна операція у іноземній валюті валютною, чи балансуєчою, необхідно вирішити, чи призводить вона до виникнення або збільшення зобов'язання у однієї із сторін операції, або навпаки – до його погашення або зменшення. Валютна операція призводить до виникнення балансової статті (тобто суми, які відображається у балансі компанії), яка виражена

у іноземній валюті. За своїм характером такі статті можуть бути монетарними або немонетарними.

Монетарні статті – це суми, погашення яких має відбуватися шляхом оплати або отримання валютних коштів, всі решта статей є немонетарними.

Незалежно від характеру господарської операції, будь-яка валютна стаття на момент її виникнення завжди оцінюється за поточним валютним курсом «спот». Для операцій, однією із сторін якої є резидент України, роль курсу «спот» відіграє офіційний курс НБУ на дату здійснення валютної операції. В подальшому, облік відрізняється в залежності від того, чи є конкретна стаття монетарною, або ж немонетарною.

Монетарні статті мають бути переоцінені за поточним курсом на кожен звітну дату, а також на дату кожного часткового чи повного погашення заборгованості. Курсові ж різниці, що при цьому виникають, визнаються як складова доходів або витрат.

Немонетарні статті не переоцінюються, тобто їх облік ведеться по курсу на дату виникнення такої суми.

Оцінка доходів від реалізації товарів та послуг за валюту, а також активів, придбаних внаслідок валютних операцій, безпосередньо залежить від першої події, а саме – поставка товарів (надання послуг) або ж оплата.

Для полегшення розуміння вимог Стандартів щодо обліку операцій в іноземній валюті, пов'язаних з поставкою або придбанням товарів та послуг, в обліковій політиці підприємства необхідно закріпити порядок визнання доходів, витрат від реалізації активів в іноземній валюті (табл. 1).

Звітною датою є останній день календарного року. Проте компанії, що мають складати проміжну (квартальну) фінансову звітність, можуть проводити переоцінку валютних статей на кожен з дат проміжної звітності.

У підприємця незалежно від системи оподаткування дохід виникає за касовим методом. У законодавстві останнім часом щодо цього питання жодних змін не сталося, і думка органів ДФС не змінювалася. Для платників єдиного податку ПКУ [1] прямо встановлено, що датою отримання доходу є дата надходження коштів у грошовій формі (п. 292.6 ст. 292) [1], а саме передбачено, що дохід, отриманий в іноземній валюті, перераховується в гривні за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим НБУ на дату отримання такого доходу. Оскільки під час провадження зовнішньоекономічної діяльності підприємець отримує дохід в іноземній валюті, у нього має бути відкрито щонайменше два рахунки у банку – гривневий, розподільчий і валютний, оскільки оплата може провадитися винятково у безготівковій формі. При цьому зарахування валютної виручки здійснюється відповідно до чинного законодавства.

Таблиця 1

Порядок визнання доходів, витрат від реалізації активів в іноземній валюті

№ з/п	Зміст операції	Оцінка доходів, витрат
1.	Доходи від реалізації товарів та послуг за попередньою оплатою	Визначаються за курсом НБУ на дату отримання авансу
2.	Доходи, від реалізації товарів та послуг з відтермінуванням оплати	Визначаються за курсом НБУ на дату поставки товарів або надання послуг
3.	Первинна вартість товарів, запасів або ж необоротних активів, що придбані за попередньою оплатою	Визначається за курсом НБУ на дату сплати цього авансу постачальнику
4.	Первинна вартість товарів, що придбані на умовах відтермінування платежу	Визначається за курсом НБУ на дату отримання товарів
5.	Первинна вартість тих необоротних активів, що отримані за фінансовим лізингом	Визначається за тим курсом НБУ, що діяв на дату їх отримання
6.	Витрати на придбання послуг за передоплатою	Визначається відповідно, за курсом НБУ на дату оплати
7.	Витрати на придбання послуг за післяплатою	Визначаються за курсом, що діяв на дату підписання акту приймання послуг, або ж за курсом НБУ на останній день розрахункового періоду, якщо такі послуги надаються безперервно
8.	Витрати на проценти за кредитами у іноземній валюті, за борговими цінними паперами власної емісії	Визначаються за курсом на дату нарахування цих процентів
9.	Балансова вартість грошових коштів у іноземній валюті.	Визначається за поточним курсом НБУ на дату кожної операції з коштами, та на кінець звітного періоду
10.	Дебіторська заборгованість покупців за поставлені товари або надані послуги; кредиторська заборгованість за отримані товари або послуги; заборгованість за отриманими та виданими кредитами, включаючи нараховані відсотки; заборгованість за лізинговими платежами;	Визначається за поточним курсом НБУ на дату кожної операції з коштами, та на кінець звітного періоду
11	Цінні папери та інші фінансові інвестиції, виражені у іноземній валюті; номінальна вартість цінних паперів власної емісії, які номіновані у іноземній валюті, та суми нарахованих відсотків.	Визначається за поточним курсом НБУ на дату кожної операції з коштами, та на кінець звітного періоду

На сьогодні діє вимога щодо обов'язкового продажу 65% іноземної валюти (постанова Правління НБУ від 14.09.2016 р. № 386) [9]. Решта 35% отриманої валютної виручки надходить у розпорядження підприємця і може використовуватися винятково відповідно до правил валютного регулювання. Саме цю суму необхідно перерахувати за курсом НБУ на день її зарахування (курс зазначено у виписці банку) і відобразити в Книзі обліку доходів у графі 2.

Під час отримання валютної виручки визначення доходу проводиться в два етапи: за датою зарахування валюти на валютний (а не на розподільчий) рахунок і за датою зарахування гривні на гривневий рахунок.

Розподільчі рахунки використовуються банками при перерахуванні певних видів доходів в іноземній валюті на поточні рахунки клієнтів як транзитні рахунки. Тому дата зарахування валютної виручки на розподільчі рахунки не є датою надходження доходу для підприємця.

Банк без доручення підприємця наступного робочого дня після надходження коштів на розподільчий рахунок продає на міжбанківській валют-

ній біржі України 65% цієї суми. Отримана від продажу валюти гривня зараховується на гривневий рахунок підприємця за вирахуванням комісійних витрат банку. Попри те, що фактично на рахунок у гривнях надійде сума менше вартості у гривнях проданої валюти, відобразити в доходах в Книзі обліку доходів необхідно саме вартість валюти без зменшення на комісію банку, оскільки для підприємця комісія банку – це витрати, понесені після отримання доходу. Якщо їх не відобразити у складі доходів у момент зарахування, буде занижено загальний дохід.

Отже, підприємцю – платнику єдиного податку дохід надходить на два рахунки – гривневий та валютний. Тому дата визначення доходу може бути різною: дата зарахування коштів на валютний рахунок і дата зарахування гривні після обов'язкового продажу валюти. При цьому перерахувати в гривню необхідно лише валюту, яка надійшла на валютний рахунок. Не дивлячись на відомі Правила обліку валютних операцій, в практичній діяльності чимало типових помилок які приводять до нарахування пені та штрафних санкцій.

Поширеною помилкою є переоцінка немонетарних статей, наприклад, дебіторської заборгованості за авансами, що видані постачальникам, або кредиторська заборгованість за авансами, що отримані від покупців.

У відповідності до пп.6 та 7 П(С)БО-21[7] (або пп. 16, 21 та 23 IAS 21 [8], якщо компанія веде облік за МСФЗ), суми отриманих та виданих авансів у рахунок постачання товарів та послуг визнаються у балансі за курсом НБУ на дату отримання авансу та не підлягають перерахунку у зв'язку із змінами валютного курсу. У випадках коли сума господарської операції містить одночасно як елемент валютної операції, (тобто виникнення валютної статті балансу), так і балансуєчої операції (погашення існуючої валютної статті), вона має бути розділена на дві (або ж і більше, якщо це необхідно) частини, кожна з яких обліковується за своїм курсом.

Оскільки операції з розрахунками в іноземній валюті пов'язані одночасно з виконанням митних процедур, поширеною, хоча й помилковою практикою буває визначення дати операції за датою, що зазначена в митній декларації, якою оформлюється експорт або імпорт товарів.

Митна декларація є лише документом, що підтверджує виконання вимог митного законодавства щодо оформлення факту переміщення товарів через митний кордон України, і жодним чином не спричиняє виникнення чи погашення зобов'язань між сторонами зовнішньоекономічної угоди. Датою здійснення операції з товарами, є виключно дата переходу права власності на товари від постачальника до покупця, відповідно умовам контракту, що визначаються за Міжнародними правилами визначення комерційних термінів (INCOTERMS). Якщо ж контрактом передбачена поставка на умовах, наприклад, DAF, тобто доставка до кордону, то перехід права власності відбудеться під час перетину кордону у визначеному місці транспортним засобом з товаром. За таких умов, зазвичай, це відбувається пізніше за дату оформлення митної декларації, актуальна дата операції коли вона припадає на період зміни звітних періодів.

Помилкою яка зустрічається в практичній діяльності є намагання переоцінювати активи, придбані за валюту, при зміні обмінного курсу. Наприклад, курсова різниця за несплаченою частиною поставки, що виникає після отримання товарів від постачальника, відноситься на збільшення або зменшення балансової вартості цих товарів, що є помилкою.

Важливий крок у створенні інвестиційного клімату в Україні для підприємців зробили законодавці, Верховна Рада ухвалила Закон від 03.11.2016 № 1724-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг» [4], що

передбачає спрощення процедури укладання зовнішньоекономічних договорів, фінансової звітності під час експорту послуг, а також скасування валютного контролю щодо операцій з експорту послуг, що допоможе розвитку в Україні IT-індустрії і ринку самозайнятих фахівців. Закон мінімізує адміністративні бар'єри під час процедур укладення зовнішньоекономічних контрактів, зарахування валютного виторгу, а також бухгалтерського обліку та фінансової звітності, законодавець запропонував використовувати електронну форму ЗЕД-договору як альтернативу простій письмовій формі. Принципово змінилося й саме поняття ЗЕД-договору (контракту). Тепер це не матеріально оформлена угода суб'єктів ЗЕД, а їх домовленість. Проте така домовленість навіть з урахуванням внесених змін не може бути усною: допустимою є або проста письмова, або електронна, але теж письмова форма, а третій варіант, – форма, передбачена міжнародними договорами. Ця зміна внесена до ст. 6 Закону про зовнішньоекономічну діяльність [3] та стосується всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, а не тільки «експортерів послуг».

Спрощення процедури укладення ЗЕД-договору стосується експорту всіх послуг, окрім транспортних. Однак до поняття «послуга» входить величезний перелік операцій різноманітного характеру. Згідно з розділом 3 Класифікації зовнішньоекономічних послуг [11], зовнішньоекономічні послуги являються товаром, що не проходить митного контролю і на який не оформлюється митна декларація. Послуги не приймають форму матеріальних об'єктів, на які розповсюджуються права власності. Реалізація послуг та їх виробництво не відокремлені один від одного.

Закон також закріплює заборону банкам вимагати переклад документів українською мовою, у разі якщо вони оформлені англійською, рахунок (інвойс) визнаватиметься первинним документом і може бути підписаний за допомогою особистого підпису, аналога власноручного підпису, електронного підпису або електронного цифрового підпису, електронного підпису одноразовим ідентифікатором.

В Україні постійно створюються важливі передумови для покращення інвестиційного клімату, так відповідно Постанові Правління НБУ від 22.02.2017 року № 13 «Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 13 грудня 2016 року № 410» [10] не підлягають обов'язковому продажу на міжбанківському валютному ринку України надходження в іноземній валюті та залишаються в розпорядженні резидентів та нерезидентів і використовуються ними відповідно до правил валютного регулювання грошових внесків (гарантійний внесок, застава, завдаток, депозит, гарантія) з метою участі нерезидента в

аукціонах/торгах/тендерах та що надійшли для здійснення іноземних інвестицій в Україну. Реальною новацією є те, що НБУ дозволяє уповноваженим банкам купувати валюту для клієнтів, якщо сума рахунку не перевищує 100 тис. доларів США (раніше – 25 тис. доларів США). Крім того, відтепер фізичні особи зможуть розміщувати на закордонних рахунках іноземну валюту з джерелом походження за межами України без індивідуальних ліцензій НБУ. Наприклад, без ліцензій НБУ українці зможуть розміщувати на закордонних рахунках кошти, отримані ними за межами України у якості заробітної плати, стипендій, пенсій, аліментів, дивідендів. Зміни затверджено постановою Правління Національного банку України від 23 лютого 2017 року № 14 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» [11]. НБУ переглянув також підходи до ліцензування операцій фізичних осіб з розміщення валюти на закордонних рахунках для здійснення інвестицій за межі України.

До актуальних питань обліку операцій зовнішньоекономічної діяльності слід віднести також зміни визначенні Законом України від 21.12.2016 № 1797-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні»[5] відносно витрат на відрядження. З 01 січня 2017 року до оподаткованого доходу не включаються витрати на відрядження, не підтверджені документально, на харчування та фінансування інших власних потреб фізичної особи (добові витрати), понесені у зв'язку з таким відрядженням за кордон – не вище 80 євро за кожен календарний день такого відрядження за офіційним обмінним курсом гривні до євро, установленим Національним банком України, в розрахунок за кожен такий день.

Правило перерахування максимального розміру добових 80 євро в гривневий еквівалент для цілей утримання ПДФО, уведене з 01.01.17 року, – 80 євро потрібно перераховувати в гривні за кожний день відрядження окремо шляхом їх множення на курс НБУ, що діє в цей день. Отримана розрахункова сума добових щодня буде тією максимальною величиною, з якої не утримується ПДФО. Якщо фактичні добові в гривневому еквіваленті за кожний день перебування у відрядженні будуть більше максимальних добових для ПДФО у гривневому еквіваленті бухгалтеру доведеться утримати ПДФО і військовий збір, оскільки є надміру витраченими коштами (пп. 164.2.11, 170.9.1 ПК). ПДФО розраховується із застосуванням натурального коефіцієнта (п. 164.5 ПК), військовий збір визначається без натурального коефіцієнта.

До 01.01.2017 р. чи не найбільше запитань виникало під час визнання витрат, понесених у відрядженні через відсутність посадкового талона та відміток службових осіб Держприкордонслужби в

паспорті чи іншому документі про перетин кордону для країни з візовим режимом. Із 01.01.2017 р. законотворець вирішив цю проблему шляхом унесення змін до пп. 170.9.1 ПКУ і виклав її в наступній редакції «за наявності документальних доказів перебування особи у відрядженні (відміток прикордонних служб про перетин кордону, проїзних документів, рахунків на проживання та/або будь-яких інших документів, що підтверджують фактичне перебування особи у відрядженні)».

Висновки з проведеного дослідження.

В якості підсумку слід зазначити, що в Україні нині будується конкурентоздатна економіка, є покращення інвестиційного клімату за рейтингом Doing business, зростає стабільність банківської системи, діє поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі з найбільшим ринком світу. На основі опрацювання нормативно-правової бази по організації та обліку зовнішньоекономічної діяльності встановлено що бухгалтерський та податковий облік операцій у іноземній валюті за останній рік зазнали суттєвих змін що приносить істотні вигоди міжнародним обмінам і забезпечує високий ступінь спрощення та гармонізації митних режимів, – однією з основних цілей європейської інтеграції.

Створено законодавчі підстави для широкого використання електронного декларування товарів суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, затверджені зміни спрощують процедуру купівлі, обміну іноземної валюти за поточними торговельними операціями, оновлено документи, що регламентують діяльність митних складів, операцій реекспорту і реімпорту, операцій з переробки сировини, тимчасового ввезення та вивезення товарів за кордон, операцій з увезення товарів за посередницьким договором для продажу в Україні, тощо.

Прийняття Закону України щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг, Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні» суттєво полегшить роботу будь-якого бізнесу, який займається валютними операціями, починаючи від індивідуальних підприємців, які працюють у галузі розробки програмного забезпечення, займаються перекладом, індивідуальним консультуванням. Також він допоможе великим компаніям, які надають будь-які послуги іноземним клієнтам -- маркетингові дослідження, аудит тощо. Тим особам, які працюють, надаючи послуги на електронних міжнародних біржах праці, через інтернет, закон полегшує роботу. Тепер такі підприємці повернуться у правове поле, а їх операції будуть фіксуватися, тобто держава отримає податки. Внесення змін до деяких нормативно-правових актів НБУ у лютому 2017 року покращить інвестиційний клімат на митній території України та за її межами.

Для ефективності господарської діяльності вітчизняних, підприємців у рамках правової системи держави необхідно і в подальшому удосконалювати сфери регулювання і ліберальності законодавства України зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Подальша лібералізація валютних операцій буде здійснюватися відповідно до Концепції нового валютного регулювання та на підставі нового закону «Про валюту». Відповідний законопроект зараз розробляється Національним банком спільно з експертами, залученими Європейською комісією.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. ПКУ – Податковий кодекс України: від 02.12.2010 р. № 2755-VI.
2. МКУ – Митний кодекс України: від 13.03.2012 р. № 4495-VI.
3. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»: від 16.04.91 р. № 959-XII.
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг»: від 03.11.2016 р. № 1724-VIII.
5. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні»: від 21.12.2016 № 1797-VIII.
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку I «Загальні вимоги до фінансової звітності» МФУ від 07.02.2013 р. № 73.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»: МФУ від 10.08.2000 р. № 193.
8. Міжнародний Стандарт фінансової звітності IAS 21 The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates.
9. Постанова Правління НБУ «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринку України»: від 14.09.2016 р. № 386.
10. Постанові Правління НБУ «Про внесення змін до постанови Правління НБУ від 13 грудня 2016 року № 410» від 22.02.2017 р. № 13.
11. Постанова Правління НБУ «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України»: від 23 лютого 2017 р. № 14.
12. Класифікація зовнішньоекономічних послуг (КЗЕП), затверджена наказом Держстату України від 27.02.2013 р. № 69.

REFERENCES:

1. PKU – Podatkovyy kodeks Ukrainy: vid 02.12.2010 r. No 2755-VI.
2. MKU – Mytnyy kodeks Ukrainy: vid 13.03.2012 r. No 4495-VI.
3. Zakon Ukrainy «Pro zovnishn'oekonomichnu diyal'nist'»: vid 16.04.91 r. No 959-XII.
4. Zakon Ukrainy «Pro vnesennya zmin do deyakykh zakoniv Ukrainy shchodo usunennya administratyvnykh bar"yeriv dlya eksportu posluh»: vid 03.11.2016 r. No 1724-VIII.
5. Zakon Ukrainy «Pro vnesennya zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo pokrashchennya investytsiy- noho klimatu v Ukraini»: vid 21.12.2016 No 1797-VIII.
6. Natsional'ne polozhennya (standart) bukhhal'ters'koho obliku I «Zahal'ni vymohy do finansovoyi zvitnosti» MFU vid 07.02.2013 r. No 73.
7. Polozhennya (standart) bukhhal'ters'koho obliku 21 «Vplyv zmin valyutnykh kursiv»: MFU vid 10.08.2000 r. No 193.
8. Mizhnarodnyy Standart finansovoyi zvitnosti IAS 21 The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates.
9. Postanova Pravlinnya NBU «Pro vrehulyuvannya situatsiyi na hroshovo-kredytnomu ta valyutnomu rynku Ukrainy»: vid 14.09.2016 r. No 386.
10. Postanovi Pravlinnya NBU «Pro vnesennya zmin do postanovy Pravlinnya NBU vid 13 hrudnya 2016 roku No 410» vid 22.02.2017 r. No 13.
11. Postanova Pravlinnya NBU «Pro vnesennya zmin do deyakykh normatyvno-pravovykh aktiv Natsional'noho banku Ukrainy»: vid 23 lyutoho 2017 r. No 14.
12. Klyasyfikatsiya zovnishn'oekonomichnykh posluh (KZEP), zatverdzhena nakazom Derzhstatu Ukrainy vid 27.02.2013 r. No 69.